УДК: 811.112.2: 808.53

СУРЯДНО-ПІДРЯДНИЙ ПОЛІНОМ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Яценко П. І.
Запорізький національний університет

Зацікавленість у дослідженні різних дискурсів не полишає провідних сучасних науковців вже декілька десятиріч. Незважаючи на численні спроби виявити сутність та специфіку наукової комунікації (роботи О. Б. Галицької [Галицька 2008], В. А. Гуторова [Гуторов 2009, С. 11-16], Н. В. Мошкіної [Мошкина 2010] тощо), переважна більшість науковців обмежувалася вивченням загальних її рис, уникаючи детального студіювання окремих реченнєвих конструкцій. Останнє становить собою актуальну царину для дослідження. На цій підставі ***об'єктом*** цієї наукової розвідки став сурядно-підрядний поліном німецької мови (далі СПП), мінімальна структура якого складається з двох головних та одного підрядного. ***Предметом*** статті є номінативний та комунікативний аспекти цього реченнєвого утворення у науковому дискурсі (далі НД). ***Метою*** дослідження є встановлення основних особливостей СПП у науковій комунікації, а ***завданнями***: виявити моделі, за якими будується СПП наукового дискурсу у формально-граматичному аспекті; дослідити комбінаторику семантико-синтаксичних відношень між кон'юнктами у СПП; проаналізувати СПП у комунікативному аспекті, де особлива увага приділяється тематичній прогресії та мовленнєвим актам, які сполучаються мовцями у науковій комунікації. ***Матеріалом дослідження*** стали СПП, вибрані з наукових статей сучасних німецькомовних лінгвістичних ("Deutsch als Fremdsprache", "Linguistik Online", "Muttersprache", "Der Sprachdienst"), медичних ("Journal für Hypertonie", "Journal für Kardiologie", "Journal für Mineralstoffwechsel", "Journal fur Neurologie") та юридичних ("Der Fall des Monats im Strafrecht", "Humboldt Forum Recht: Die juristische Internet-Zeitschrift an der Humboldt-Universität zu Berlin", "Spektrum: Humboldt-Spektrum: Zeitschrift mit Beiträgen aus Forschung und Wissenschaft") часописів XX-XXI ст. та друкованих наукових матеріалів тощо.

Серед найхарактерніших рис НД, як "інституціонального" [Шейгал 2000, с. 23] різновиду, виділяють модус "серйозності" [Гуторов 2010, с. 12], який розкривається у власній "підмові" [Шейгал 2000, с. 23], "мові влади" у широкому смислі [Гуторов 2010, с. 12], специфіка якої проявляється на лексичному та синтаксичному рівнях. На першому рівні домінує специфічна, вузько спрямована лексика, напр., лінгвістична, одна з "найстаріших" [Карасик 2004, с. 288] медична чи юридична. На синтаксичному рівні вагомими є чіткість формулювань, "принципова рівність" всіх комунікантів, що передбачає відсутність "монополії на істину" та критичного ставлення до своєї та чужої позиції [Карасик 2004, с. 276], а також докладність повідомлення, що має повністю розкривати певну ідею. Офіційна комунікативна тональність спілкування, не дуже дистанційна

комунікація при забороні ігрового, іронічного і патетичного спілкування [Карасик 2004, с. 289] та відсутність образного підрівня [Волошин 2010, с. 36] також характерні для НД. При сприйнятті таких висловлень панує враження відсутності мовця та реципієнта [Левицкий 2006, с. 35]. Все це переважно втілюється і у СПП, серед яких домінують реченнєві утворення сурядноцентричної моделі мінімального розміру, доля яких, напр., у медичному (1) дискурсі дорівнює 58%: (1) *Diese Empfehlungen stellen jedoch keine Patentrezepte dar und sollen vor allem nicht darüber hinwegtäuschen, daß sehr wohl Nebenwirkungen – bei der Schwangeren und / oder beim Neugeborenen – vorkommen können [15]* /Hypertonie №2 2007/. Така частотність речень відповідає загально відомому принципові: семантично складніші блоки упаковуються у простіші синтаксичні структури.

Враховуючи експланаторність як інгерентну ознаку і основний когнітивний принцип будови СПП, що сприяє високому рівню членування наукового тексту [Мошкіна 2010, с. 215], вибір сурядноцентричної моделі СПП більшістю мовців у різних комунікативних ситуаціях стає цілком виправданим, адже пояснення простіше за все досягається конкретним наведенням ланцюга фактів на користь власної точки зору.

Частка реченнєвих утворень інших формально-граматичних моделей не перевищує 4,1%. Серед них виділяються ***речення підрядноцентричної моделі***, до складу яких обов'язково входить одне, спільне для декількох головних підрядне (2); ***біцентричні СПП***, в яких міститься не тільки спільне підрядне для двох і більше головних, а й підпорядкована ПО, яка входить до складу виключно одного кон'юнкту (3); а також ***СПП змішаного типу***, що містять обов'язково один компонент, побудований за принципом підрядно- чи біцентричної моделі, та одну чи декілька ПО, які сполучаються з ним (4): (2) *Ist die zusatzliche Voraussetzung der Unvermeidbarkeit des Irrtums erfullt, so entfällt der Schuldvorwurf (§ 17 Satz 1 StGB) und der Tater kann nicht wegen der Vorsatztat bestraft werden* /famos №11 2006/; (3) *Kommt es zu einem Einriß der Gefäßwand eines großen Halsgefäßes, gelangt Blut in die Gefäßwand und führt zu einem Aufspreizen der einzelnen Gefäßwandschichten, sodaß letztendlich eine Stenosierung des Gefäßlumens oder eine aneurysmatische Dilatation der Gefäßwand resultiert* /Neurologie 2007-2/; (4) *Da dies mit gegenwärtigen pharmakologischen Erklärungsmodellen kaum begründbar ist, wurde in den vergangenen Jahren nach einer alternativen Hypothese zur Wirksamkeit antidepressiver Substanzen gesucht und in der Neuroplastizitätshypothese [69–72] der Depression formuliert. Dabei wird angenommen, daß Antidepressiva über Stimulation der Neuroplastizität auf morphologischer Ebene eine Normalisierung der Funktionalität gestörter Hirnsysteme bewirken [73]* /Neurologie №1 2007/. Спорадичність таких моделей пояснюється складністю їх внутрішньої будови, що впливає на здатність зрозуміти реченнєвий холонім, кожен з компонентів якого є непростим семантично.

На відміну від офіційно-ділового дискурсу, в якому кожен кон'юнкт є цілком самодостатньою одиницею і може вживатися окремо, а тому часто поєднується з іншим кон'юнктом безсполучниково, для НД характерною є зворотна тенденція.

Прагнення експліцитно репрезентувати семантико-синтаксичний зв'язок призвело до поширення сполучникового підвиду поєднання кон'юнктів (1-4). Безсполучниковим видом зв'язку користуються лише у 19,2% випадків сполучення ПО. Серед особливих характеристик релятивного поєднання кон'юнктів виділяється активне вживання неповного парного сполучника *einerseits – andererseits* у медичному дискурсі, в якому пропускається перша його половина: (5) *In den meisten europäischen Ländern ist die rezessiv vererbte D90A-Mutation am häufigsten, die einen langsameren Verlauf zeigt. Andererseits gibt es Mutationen, bei denen ein langsamerer Verlauf beschrieben wird (G37R, G41D, G93A, H46R und E100K [121, 122])* /Neurologie №4 2006/. Її відсутність жодною мірою не ускладнює розуміння речення, а, навпаки, є цілком виправданим кроком на шляху до спрощення і зменшення повідомлення, адже для уважного читача перший компонент є цілком зрозумілим, а встановлення межи між ним і другим компонентом вимагає свого експлікатора.

Надаючи низку фактів, СПП часто характеризуються аксиологічною модальністю, особливо асертиви [Мальцева 1988, с. 8], та аксіологічним характером [Данилевская 2005, с. 63], що, як результат "вербалізації ментальної пізнавальної діяльності науковця" [Данилевская 2005, с. 66], стає науковим обґрунтуванням фактів дійсності. Так у (1) створенню аксіологічної модальності сприяють вживані *sehr wohl, vor allem* тощо, які додають характеристику повідомлюваного з уточненням автора.

Побудовані за приматом логіки, яка у НД є „обов'язковою стильовою ознакою" [Наер 2006, с. 33-34], СПП переважно складаються з низки ситуацій, між якими встановлюється кон'юнкція чи імплікація. Перша, сполучаючи компоненти речення, переважно ускладнюється парцелюванням. Остання викликана інформаційним перенасиченням тексту і, на думку автора, необхідністю поступового введення нової із обґрунтуванням та уникненням лакунарності в описі наукових явищ. Парцеляція властива СПП сурядноцентричної моделі (5) та змішаного типу (4) при домінуванні однієї спільної ідеї, яка є підґрунтям для створення СПП. Цілими у НД залишаються усі СПП підрядно- (2) та біцентричної моделей (3), а також значна кількість сурядноцентричних речень (1).

Поширеність імплікації у НД пояснюється особливостями наукової комунікації, а саме обов'язковістю наведення доказової бази певної теорії, концепції чи власних дій під час проведення дослідження. Найбільш поширеною імплікація є у юридичній комунікації (6), де вагомими як для фахівців, так і для студентів є розбори юридичних справ, недоліків, допущених під час ведення судових процесів, корекція певної ситуації тощо. Завдяки такому аналізу здобуваються практичні та теоретичні знання, що зменшує кількість типових помилок: (6) *Wer modern sein wollte, redete von "Abschreckung" und "Besserung", forderte also vom Staat, dass dieser sich auch Gedanken um die Folgen des Strafens machen solle, und zwar bezogen auf den Einzelnen und auf die Gesellschaft*[95] /HFR №17 2008/. Так у (6) міститься уточнення попереднього висловлення, і, власне, корекція ситуації.

Диз'юнктивні відношення між ситуаціями не характерні для НД в цілому, тому що інтенцією мовця є доказ власної або підтриманої ним теорії, а не дискусія чи вибір концепції на сторінках наукової праці. Потреба встановлення альтернатив все ж є принципово можливою. Вона виникає при описі варіантів подальшого розвитку процесу, що становить ще не досліджену автором царину, чи допомагає стимулювати реципієнта до діалогу та встановити власну думки з певного приводу. У такому разі користуються риторичними питаннями (7): (7) *Ist es Ausdruck einer Haltung, die dem Tod als Gegebenheit ins Auge sieht, oder dient Sedierung am Lebensende letztlich nicht auch den drei bei Elias erstgenannten Möglichkeiten, nämlich die Sterblichkeit zu verdrängen, den Tod in einen Schlaf umzudeuten und ihm so die Bedrohlichkeit zu nehmen, wie es der euphemistische Begriff „entschlafen" auch versucht?* /Neurologie №2 2007/. Вжита у (7) комбінація квеситивів ілокутивно представляє собою сполучення питань, стверджень та спонукань до самостійного встановлення коректної відповіді і ведення наукового діалогу.

У результаті проведеного аналізу СПП у науковій комунікації при превалюванні одноразового встановлення семантико-синтаксичних відношень у СПП із двома кон'юнктами (більше 81%) було встановлено дев'ять комбінацій семантико-синтаксичних відношень між головними, серед яких традиційно домінують сполучення пар кон'юнкцією (4) чи кон'юнкцією з імплікацією (8): (8) *Dieser Gegensatz ist aber eher für „phraseologische Ignoranten" (z. B. Kinder und Lerner) relevant und sollte nicht überfokussiert werden, denn er folgt schon aus dem Wortschatzstatus, der das primäre Merkmal von Phraseologismen ist* /LingO 27, 2.2006/. Якщо при першому способі утворення речення у (4) представляється складна багатокомпонентна медична картина, то при залученні імплікації у (8) наводиться також пояснення певного стану речей.

Обов'язково пройшовши у процесі підготовки три стадії: ретельне планування, формулювання та переробку [Knorr 1994, с. 53], СПП у НД неодноразово підлягає ускладненню, оскільки прагнення мовця детально та повно передати хід подій чи навести низку вагомих фактів – є обов'язковою складовою НД. Використовуючись при науковому описі різноманітних об'єктів, СПП переважно містить їх широку деталізацію (6-8), що часто втілюється в окремому означальному підрядному, доля яких серед інших підпорядкованих ПО складає 40,8%. Також СПП поширюються додатком до основної дії (1), котрий закриває відкриту валентність предиката та розширено представленим суб'єктом дії (4), що повинен відповідати певним критеріям, які вказуються в окремій ПО. Власне дія або ознака процесу традиційно упаковується у фінітну дієслівну форму, а обставина додається у різноманітних конфігураціях (від слова (3-4, 7-8) до ПО (2-4, 7)), що у всіх моделях СПП, крім сурядноцентричної, може поширюватися на декілька головних.

Розширена реалізація будь-якої семантико-синтаксичної функції сприяє підвищенню інформативності висловлення у НД. Співвідношення кількості головних до підрядних у СПП коливається від 1,4 у медичній до 2,05 у юридичній комунікації, а середній показник складає 1,7, що свідчить про вагомість

розширення як синтаксичного процесу ускладнення. Приєднання ієрархічно нижчих ПО до головних вказує на встановлені мовцем відношення залежності між вказаними ситуаціями та його аналіз повідомлюваного. Тобто СПП у науковій комунікації є прямим доказом того, що мовлення є підготовленим.

При описі наукового експерименту чи об'єкту дослідження у сімох з десяти СПП залучають додатковий комунікативний прошарок - парентезу, яка становить собою критичну дистанцію, рефлексію (самоаналіз) та обобічний контроль при створенні висловлення, а також пов'язує тексти за певною тематикою між собою, створюючи інтертекстуальний простір між ними: (9) *Bei Leipzig erscheint zwar eine (durch Zufallsauswahl generierte?) Liste von Belegen in Form ganzer Sätze, bei der immerhin das Suchwort durch Fettdruck hervorgehoben ist. Aber „mit dem Finger herunterfahrend" ins Auge springende „Wortnester" und Strukturen auf einen Schlag erkennen kann man hier nicht* /LingO 28, 3.2006/. Такі вставки наближають науковий стиль до розмовного і спрямовані на залучення реципієнта до діалогу, як і у випадку з риторичними питаннями.

Упаковуючись в овальні дужки, парентеза часто містить додаткові приклади (5, 8), які доводять експліцитність наукового знання, отриманого різними шляхами [Kaiser-Cooke 2007, с. 89], проте не існуючого окремо від практичного (див. [Kaiser-Cooke 2007, с. 40-41]). Парантеза в овальних дужках у юридичному дискурсі містить юридичний базис, найавторитетніший у юриспруденції текст – Основний закон Німеччини, на який спирається мовець, чим він і підтверджує правдивість своїх слів (2). Таку ж функцію виконує парантеза у квадратних дужках у лінгвістичному та медичному дискурсах, переважно вказуючи на ресурс цитування (1, 4, 5), що є обов'язковою умовою залучення чужих слів на підтвердження власних і вимогою при написанні та подачі наукової статті до друку. Таким чином парантеза служить "засобом зв'язку" гіпотекстів між собою, які утворюють гіпертекст, "текстуальний універсум" [Rauter 2006, с. 204], а при сполученні декількох гіпертекстів, навіть, "міжлексичний текст" [Forrester 1996, с. 181] та включаються до "семіосфери", або "єдиного семіотичного середовища" [Троицкая 2008, с. 10].

Тире і коми для введення парентези вживаються рідко, вводячи певні уточнення чи пояснення (1). Таким чином, маючи різні форми упакування, парантеза виконує переважно традиційну службову функцію (1, 2, 4, 5, 8) та, рідко, "власне-комунікативну" (9) [Гавриленко 2002, с. 84-89], яка сприяє створенню "непрямої дискусії тексту" [Мальцева 1988, с. 9], тобто прихованого діалогу між мовцем та опонентами або прихильниками висловленого. Наполегливість у зближенні реципієнта та продуцента висловлення пояснюється тим, що будь-яка теорія не виникає сама для себе, а потребує визнання або спростування аудиторією.

Намагання компактно додавати кластери інформації до загального ланцюга призвели до поширеності у НД інфінітивних зворотів, більшість з яких вказує на мету певної дії (10), що характерно для лінгвістичного дискурсу і представляє собою спосіб встановлення імплікативних відношень між предикативною основою та напівпредикативною конструкцією. Для медичного дискурсу, навпаки,

характерним є превалювання інфінітиву як додатку (11), що є обов'язковим, адже ним закривається вільна валентність певного дієслова. Для юридичного дискурсу частим є залучення інфінітивів у функції означення (12), при якому здійснюється деталізація поняття чи явища: (10) *Um diesen Fehler zu vermeiden, kann man die Irrtumswahrscheinlichkeit von p = 0,05 durch die Anzahl durchgeführter Tests teilen (Bonferroni-Korrektur) und erhält so die korrigierte Irrtumswahrscheinlichkeit, die noch einen signifikanten Unterschied ausweisen soll* /LingO 27, 2.2006/; (11) *Die Autonomie des Patienten soll diesen zwar davor bewahren, gegen seinen Willen Maßnahmen hinnehmen zu müssen, ebenso steht aber auch dem Behandler die Autonomie zu, Behandlungen nicht zu setzen, die aus seiner Sicht nicht zu setzen sind* /Neurologie №4 2007/; (12) *Die Auseinandersetzung mit solchen Fragen zwingt den Einzelnen, Prioritäten zu setzen, und bringt Tag für Tag die Herausforderung mit sich, darüber zu reflektieren, wie man sich denn am besten verhält* /HFR №17 2009/. Яку би функцію не виконував би інфінітивний зворот, його залучення до СПП є проявом ускладнення реченнєвої структури, а власне така форма введення предикативності становить результат спрощення, як і у випадку партиційних зворотів, котрим у (13) встановлюється "зворотньоспрямована зв'язність" [Галицька 2008, с. 8]: (13) *Wie bereits erwähnt, hat während der letzten Jahre die Prävalenz der Osteitis fibrosa cystica weltweit kontinuierlich ab-, jene der adynamischen Knochenerkrankung aber zugenommen. Allerdings gibt es deutliche regionale Unterschiede, welche wahrscheinlich auf variable genetische Prädispositionen, aber auch unterschiedliche Therapieschemata zurückzuführen sind* /Mineralstoffwechsel 2008-1/. Завдяки цьому уточненню нове логічно вплітається у відоме та стає компонентом доказової бази дослідження.

Однорідне ускладнення відбувається виключно у разі необхідності, на відміну від, наприклад, художнього дискурсу, в якому однорідні члени речення вживаються в якості окраси тексту. Так однорідними виступають підмети (3), якщо конкретний суб'єкт певної дії остаточно невизначений чи представлений комплексно, додатки (9) тощо.

На останній фазі утворення висловлення у НД, а саме переробці [Knorr 1994, с. 53], мовець залучає процеси спрощення всієї реченнєвої конструкції, щоб передати інформацію, уникаючи зайвого, нівелюючи власний ідіостиль і будь-яке "співвіднесення з моментом висловлення" [Левицкий 2006, с. 32]. Переосмислюючи написане, мовець корегує його форму, часто відсікаючи зайве чи додаючи необхідне, в результаті чого СПП у НД переважно досягають середнього розміру. Такого роду компактність напряму пов'язана із поширеністю іменної групи чи так званого номінального стилю [Adamzik 2004, с. 177], при якому словосполука заміщає цілу ПО, що також виявлено, напр., Г. І. Бубновою на матеріалі французької мови [Бубнова 2008, с. 26]. Так у (12) словосполука *die Auseinandersetzung mit solchen Fragen* містить віддієслівний іменник та другорядні члени речення, які при розширеному представлені можна було би упакувати у ПО. Це свідчить про наявність у СПП імпліцитної пропозиції, а отже сприяє семантичному ускладненню висловлення. Через поширеність таких компактних

конструкцій вважається, що рівень нового, інтенсивно вираженого знання досягає у НД свого апогею (див. [Данилевская 2005, с. 62]).

При врахуванні особливостей НД, а саме максимальної точності повідомлюваного, уникнення недосказаності, прагнення детального розкриття питання, гіперінформованості, можливим способом спрощення висловлення постає еліпсизація та парцеляція. Найчастіше вилучається зазначений у попередній ПО підмет (1, 3, 8, 10, 12), при чому "нейтралізується" [Бубнова 2008. с. 26] суб'єкт певної дії. Інколи вилучають частину присудка (4). Рідко вживається еліпсизація сполучника при однорідних підрядних (14): (14) *Wir können ihn auch nicht allein deswegen einsperren, weil wir glauben, dass er uns einmal gefährlich werden wird. Und wenn wir eine Person wegen Terrorismusverdachts einem Strafverfahren aussetzen, dann müssen wir ihr diesen Vorwurf beweisen und es auch noch hinnehmen, dass diese Person sich verteidigt oder gar zu allem schweigt* /HFR №17 2008/. Спрощення реченнєвого утворення часто відбувається декілька раз перш ніж повністю буде створене СПП. Так в однорідних підрядних у (14) вилучаються сполучник та спільний підмет, що тісніше сплітає дві ПО, фіксуючи їх, майже, як одне ціле. Поширеною є також згадана раніше парцеляція.

Все перелічене сприяє утворенню лаконічних, чітких висловлень, які виконують свою першочергову функцію – передають знання (див. схему інформаційної передачі знання [Йокояма 2005, с. 210].), дають "настанови" для подальшої діяльності, [Kaiser-Cooke 2007, с. 39], обґрунтовують думки або необхідність певних дій, про що згадувала Г. Ф. Калашнікова [Калашникова 1979, с. 148], часто із доповненням слів іншого автора, що сприяє "зшиванню" результатів досліджень науковців [Jakobs 1994, с. 47]. З іншого боку вони завжди є підтвердженими практикою, проте не містять зайвого, а тому переважно не досягають рівня "значної ускладненості" [Калашникова 1979, с. 137]. СПП виступає "оптимальним" для дослідження проблеми, відмежування її від непрофесіоналів та уможливлює необхідний для дискусії темп мовлення [Карасик 2004, с. 280].

У комунікативному аспекті мовці при створенні висловлень у НД у всіх його різновидах спрямовані на репрезентацію результатів дослідження, а тому констатацію фактів, деталізацію наукових пошуків тощо при спорадичному вживанні риторичних питань, рідкій спробі вплинути на реципієнта, довести йому свою точку зору, "схилити на свій бік". Все це сприяє домінуванню сполучень констативів (1, 4-5, 8-13), спорадичному вживанні квеситивів (7), які у НД повинні залучатися з урахуванням його комунікативної функції "як маркера, що привертає увагу та номіналізує наступну інформацію у тексті" [Акиншина 2006, с. 173], та рідкому вживанню директивів (15), які зовсім не характерні для медичного дискурсу: (15) *Beginnen wir mit einem Gedankenexperiment und nehmen an, es existiert ein funktionstüchtiges Messinstrument zur Feststellung der Schwierigkeitsgrade von Sprachen, das es erlaubt, die äußerst komplexen Phänomene zu erfassen, zu bündeln und auf einer einfachen Skala abzubilden* /LingO 25, 4.2005/. Директиви у науковій комунікації мають не категоричну форму, а керуючу, що спрямовує читача у

необхідний бік дослідження. Доля комісивів, які вказують на певні сподівання, обіцянки, незначна, а у лінгвістичному дискурсі зовсім відсутня. Адже останні не становлять наукової прерогативи і вживаються у СПП виключно для фіксації можливих наслідків (2, 3).

Введення кластерів інформації у СПП, тобто аргументація, відбувається, в основному, за принципом послідовного та паралельного нарощування доказів [Ряполова 1993, с. 6], що упаковується у тематичну прогресію з гіпертемою та -ремою (7), лінійну прогресію (5, 9, 11, 13) та прогресію з пропущеною темою (1-3, 8, 10, 12). Зв'язок між кластерами інформації є тісним та вся конструкція стає компактною, з чітко окресленими центрами. Допускаються і комбінації різних типів тематичних прогресій, напр., у (14) поєднуються лінійна прогресія та прогресія з пропущеною темою, що є загально прийнятною тенденцією цієї формально-граматичної моделі, а у (4), навпаки, прогресія з пропущеною темою сполучається з лінійною тематичною прогресією.

Сурядно-підрядний поліном у науковій комунікації, побудований за законами логіки та "співтовариства" дослідників [Галицька 2008, с. 5], орієнтований на досягнення поставленої мети, є поширеним засобом чіткого, лаконічного та повного представлення блоку ситуацій, завдяки чому реципієнт отримує максимально збалансовану та продуману структуру, для якої характерним є статична, "дистантно-об'єктивна" [Бубнова 2008, с. 35] викладка результатів дослідження. СПП наукового дискурсу відповідає загальному уявленню про поліноми, які здатні передати складний процес в одному реченнєвому утворенні. Однак якщо аксіологічність та симбіоз практики з теорією відрізняють СПП науки від інших дискурсивних підвидів, то експліцитне представлення кластерів фахової інформації, відмова від власного стилю зближують СПП науки, наприклад, з офіційно-діловими конструкціями.

Вже у першому наближенні до об'єкта аналізу стає очевидним, що дослідження особливостей сурядно-підрядного поліному в науковому дискурсі є вельми актуальним питанням для сучасної германістики, а наведені міркування можуть дати поштовх до вивчення цього виду складного речення в ***перспективі,*** де особливої вагомості набуває порівняльний аналіз сурядно-підрядного поліному в інших підвидах наукового дискурсу, наприклад, математичному, фізичному, хімічному тощо, а також співставлення СПП наукової та побутової комунікації.

Література

1. Акиншина Ю. В. Вопросительные высказывания в свете теории коммуникаций (на материале франкоязычной научно-популярной литературы) / Ю. В.

Акиншина // Проблемы психолингвистики, интерпретации текста и теории коммуникации: сб. научн. трудов. – 2006. – С. 170-173.
2. Бубнова Г. И. Специфіка дискурсивного процесса в условиях устного и письменного порождения речи / Г. И. Бубнова // Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2008. - № 1. – С. 23-36.
3. Волошин М. М. Прагматика, прагмалінгвістика, текст / Волошин М. М., Пасічник Г. П., Ярема О. В. // Матеріали IX Міжнародної наукової конференції "Каразинські читання: Людина. Мова. Комунікація". – Харків, 2010. – С. 35-36.
4. Гавриленко И. И. Функции и типы вставных конструкций в научных текстах / И. И. Гавриленко // Вестник МУ: Серия 9. Филология. – 2002. - №6. – С. 80-91.
5. Галицька О. Б. Сучасний німецькомовний науковий дискурс з лінгвістичної проблематики: основні характеристики та фреймова організація: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / О. Б. Галицька. – Київ, 2008. – 20 с.
6. Гуторов В. А. Функциональность в научном дискурсе / В. А. Гуторов // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2009. – Вип. 867. Серія: Романо-германьска філологія. Методика викладання іноземних мов. - С. 11-16.
7. Данилевская Н. В. Место оценки в чередовании старого и нового знания (на материале научного текста) / Н. В. Данилевская // Филологические науки. – 2005. - № 4. – С. 60-69.
8. Йокояма О. Б. Когнитивная модель дискурса и русский порядок слов / Йокояма О. Б.; [авториз. пер. Г. Е. Крейдлина]. - М.: Языки славян. культуры, 2005. - 420 с.
9. Калашникова Г. Ф. Многокомпонентное сложное предложение в современном русском языке / Калашникова Г. Ф. – Харьков : Вища школа, 1979. – 158 с.
10. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / Карасик В. И. – М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
11. Левицкий Ю. А. Лингвистика текста : учеб. пособие / Левицкий Ю. А. – М. : Высш. шк., 2006. – 207 с.
12. Мальцева Н. Б. Ассертивные высказывания и их контекст в английской научной дисркурссионной прозе : автореф. на соискание научн. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Н. Б. Мальцева. – Ленинград, 1988. – 16 с.
13. Мошкіна Н. В. Текст як комунікативна одиниця. Прагматичність наукового тексту / Н. В. Мошкіна // Матеріали IX Міжнародної наукової конференції "Каразинські читання: Людина. Мова. Комунікація". – Харків, 2010. – С. 215-216.
14. Наер Н. М. Стилистика немецкого языка: учеб. пособие / Наер Н.М. – М.: Высш. школа, 2006. – 271 с.
15. Ряполова Л. Г. Аргументація в спонукальному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Л. Г. Ряполова. – Київ, 1993. – 15 с.
16. Троицкая А. Л. Интертекстуальный хронотоп готического романа (на материале англоязычных произведений): автореф. дисс. на соискание учен. степени канд.

филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / Троицкая Анастасия Леонидовна. – Санкт-Петербург, 2008. – 20 с.
17. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.01, 10.02.19 / Шейгал Елена Иосифовна. - Волгоград, 2000. - 431 с.
18. Adamzik K. Sprache: Wege zum Verstehen / Adamzik K. - [2. Aufl.]. – Tübingen: A. Francke Verlag Tübingen und Basel, 2004. – 343 S.
19. Forrester M. A. Psychology of language: A critical introduction / Forrester M. A. – London, Thousand Oaks, New Delhi : SAGE Publications, 1996. – 216 p.
20. Jakobs E.-M. Conceptsymbols. Funktionen von Zitation und Verweisung im wissenschaftlichen Diskurs / E.-M. Jakob // Sprache-Sprechen-Handeln: Akten des 28. Linguistischen Kolloquiums, Graz 1993: [in 2 Bd.]. – Tübingen, 1994. – Bd. 2. – S. 45-52.
21. Kaiser-Cooke M. Wissenschaft, Translation, Kommunikation / Michèle Kaiser-Cooke. – Wien: facultas.wwv, 2007. – 123 S.
22. Knorr D. Nutzung externer Wissensspeicher in wissenschaftlicher Textproduktion – Ein Fallbeispiel / D. Knorr // Sprache – Sprechen – Handeln: Akten des 28. Linguistischen Kolloquiums, Graz 1993: [in 2 Bd.]. – Tübingen, 1994. – Bd. 2. – S. 53-64.
23. Rauter J. Zitationsanalyse und Intertextualität : Intertextuelle Zitationsanalyse und zitatenanalytische Intertextualität / Rauter J. – Hamburg: Verlag Dr. Kovač, 2006. – 334S.

Summary

The article is dedicated to the research of peculiarities of coordinative-subordinate polynom in the German scientific discourse in the formal-grammatical, semantic-syntactical and communicative aspects. Linguistic, medical and juridical discourses have been analyzed. The main characteristics of coordinative-subordinate polynoms in the German language are, first of all, obligatory correction and rebuilding of the sentence before publishing; often usage of parentheses, which give information about resources of citations and also connect different texts between themselves; nominative style of the coordinative-subordinate polynoms, that complicate the semantic structure of the sentence; explicit determination of the semantic-syntactical relations between conjuncts and also often combining of assertives, building this art of composite sentences.